

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI] SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 7. martā¹

Lieta C-521/11

**Amazon.com International Sales Inc.,
Amazon EU Sàrl,
Amazon.de GmbH,
Amazon.com GmbH, likvidācijas procesā,
Amazon Logistik GmbH
pret
Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte
Gesellschaft mbH**

(Oberster Gerichtshof (Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Autortiesības un blakustiesības — Direktīva 2001/29/EK — Reproducēšanas tiesības — Izņēmumi un ierobežojumi — Izņēmums saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām — Taisnīga atlīdzība — Iespēja atmaksāt nodevu par pavairošanu personiskai lietošanai, kas piemērojama digitālās reproducēšanas iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem — Sociālo un kultūras iestāžu finansējums ar tiesību turētāju starpniecību — Taisnīga atlīdzības samaksa dažādās dalībvalstīs

1. Autortiesību aizsardzība ir ārkārtīgi sarežģīta tiesību joma, kurā mijiedarbojas dažādas intereses un kurā straujā tehnoloģiju attīstība ir pamatīgi ietekmējusi un turpina būtiski ietekmēt aizsargāto darbu raksturu, to lietošanas veidu, kā arī tirdzniecības modeļus, nemitīgi radot jaunus izaicinājumus šo darbu autoru tiesību aizsardzībai un arī attiecībā uz atbilstošu iesaistīto interešu līdzsvaru.

2. Saistībā ar stratēģiju, kuras mērķis ir veicināt informācijas sabiedrības attīstību Eiropā, Eiropas Savienības likumdevējs ir mēģinājis saskaņot dažus autortiesību aspektus, cita starpā pieņemot Direktīvu 2001/29/EK (turpmāk tekstā – “Direktīva 2001/29”)², kas ir priekšmets šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi *Oberster Gerichtshof* [Augstākā tiesa] (Austrija). Direktīva 2001/29 tika pieņemta, nospraužot mērķi izveidot saskaņotu juridisko ietvaru iekšējā tirgū, kas novērstu tādus traucējumus konkurencei iekšējā tirgū, kurus rada dalībvalstu tiesību aktu dažādība³, kā arī ļaut pielāgoties jaunām tiesību izmantošanas formām, jauniem izmantošanas veidiem un tehnoloģiju attīstībai⁴.

1 — Oriģinālvaloda – itāļu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.). It īpaši skat. direktīvas preambulas otro apsvērumu.

3 — Skat. Direktīvas 2001/29 preambulas pirmo apsvērumu, kā arī 2006. gada 12. septembra spriedumu lietā C-479/04 *Laserdisken* (Krājums, I-8089. lpp., 26. un 31.–34. punkts) un 2010. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-467/08 *Padawan* (Krājums, I-10055. lpp., 35. punkts).

4 — Skat. Direktīvas 2001/29 preambulas 5., 6., 7., 39. un 47. apsvērumu, kā arī ģenerālvokātes Šarpstones [Sharpston] secinājumus, kas sniegti 2013. gada 24. janvārī apvienotajās lietās no C-457/11 līdz C-460/11 *VG Wort, Fujitsu Technology Solutions, Hewlett-Packard* (29. punkts).

3. Tomēr, meklējot kompromisu starp dažādajām Eiropas Savienības dalībvalstu tradīcijām un juridiskajiem jēdzieniem⁵, Direktīvā 2001/29 ir atstāti nesaskaņoti dažādi autortiesību jomas aspekti, paredzot daudzas atkāpes un atstājot dalībvalstīm ievērojamu rīcības brīvību tās ieviešanā, tā ka ir radies jautājums, vai, neraugoties uz pasludinātajiem mērķiem, Savienības likumdevējs tomēr īstenībā praksē nav atteicies no autortiesību saskaņošanas⁶.

4. Šādos apstākļos direktīvas īstenošana ir radījusi dažādas problēmas, ko lieliski ilustrē tiesvedība dalībvalstī, kuras ietvaros Tiesai šajā lietā uzdoti četri prejudiciāli jautājumi. Šajā tiesvedībā patiesībā ir runa par domstarpībām, kas starp starptautisku grupu, kura nodarbojas ar ierakstu nesēju tirdzniecību internetā, un autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju ir radušās attiecībā uz “taisnīgu atlīdzību”, kas Direktīvā 2001/29 paredzēta kā atlīdzība par tādu darbu izmantošanu, ko aizsargā autortiesības. Tas, kā dalībvalstis konkrēti piemēro šo taisnīgas atlīdzības jēdzienu, ir viens no sarežģītākajiem Direktīvas 2001/29 jautājumiem un turpina radīt problēmas saistībā ar šo direktīvu un dažādām valstu transponēšanas tiesību normām. Tiesai jau ir bijusi iespēja izskatīt šo jautājumu un formulēt dažus principus šai jomā⁷, un arī drīzā nākotnē tai nāksies atkal pa vairākiem lāgiem nodarboties ar minēto jautājumu⁸.

5. Tomēr, pirms analizēju jautājumus, kas ir šīs lietas pamatā, kurā Tiesa tiek aicināta, no vienas puses, attīstīt savu judikatūru attiecībā uz taisnīgas atlīdzības jēdzienu un, no otras puses, atbildēt uz dažiem jauniem konkrētiem jautājumiem, kas attiecībā uz to rodas, es nevaru neatzīmēt, ka atbildes, kuras Tiesa ir sniegusi un sniegs uz dalībvalstu tiesu uzdotiem dažādiem jautājumiem, vienmēr iekļaujas tiesiskā regulējuma kontekstā, kuru definē spēkā esošie Savienības tiesību akti. Tātad, kaut arī noteiktā tiesiskā regulējuma kontekstā Tiesas atbildes sniedz svarīgas norādes, kas palīdz konkrēti identificēt autortiesību aizsardzības formas, apmēru un kārtību, kā arī atrast dažādu interešu līdzsvaru, Savienības likumdevēja ziņā tomēr ir nodrošināt piemērotu tiesisko regulējumu, kas, ņemot vērā dažādus – arī politiska rakstura – izvēles faktoros, ļauj viennozīmīgi noteikt šīs formas, apmēru un kārtību, kā arī atrast minēto līdzsvaru. Šajā perspektīvā var tikai atzinīgi novērtēt neseno Eiropas Komisijas iniciatīvu, tai pieņemot rīcības plānu, kura mērķis ir modernizēt autortiesības⁹.

6. Šajā ziņā, manuprāt, vēl ir svarīgi atzīmēt, ka no dažu šajā lietā radušos jautājumu analīzes kļūs skaidrs, ka daudzās Direktīvas 2001/29 piemērošanas problēmas izriet no nepietiekamā autortiesību jomas saskaņošanas līmeņa Savienībā. Manā skatījumā tas pierāda, ka, lai arī ir svarīgi ievērot šajā jomā dalībvalstīs pastāvošās dažādās tradīcijas un tiesību koncepcijas, tomēr, lai izstrādātu tādu mūsdienīgu Eiropas autortiesību tiesisko regulējumu, kurā tiktu ņemtas vērā atšķirīgās pušu intereses un kurš ļautu nodrošināt patiesa vienotā tirgus pastāvēšanu šajā jomā, vienlaikus veicinot radošumu, inovācijas un jaunu biznesa modeļu rašanos, ir jāvirzās uz tādu valsts normu saskaņošanu, kas būtu daudz pamatīgāka nekā ar Direktīvu 2001/29 veiktā saskaņošana.

5 — Plašākiem apsvērumiem un atsaucēm šai jautājumā skat. ģenerāladvokātes Trstenjakas [*Trstenjak*] secinājumus, kas sniegti 2010. gada 11. maijā lietā *Padawan* (minēta iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 41.–44. punkts).

6 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokātes Šarpstones apsvērumus apvienotajās lietās *VG Wort* u.c. (minētas iepriekš 4. zemsvītras piezīmē, 28. un 30. punkts).

7 — It īpaši skat. spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē), 2011. gada 16. jūnija spriedumu lietā *C-462/09 Stichting de Thuiskopie* (Krājums, I-5331. lpp.) un 2012. gada 9. februāra spriedumu lietā *C-277/10 Luksan*.

8 — Bez šīs lietas un lietām *VG Wort* u.c. (minētas iepriekš 4. zemsvītras piezīmē) Tiesai drīzumā nāksies paust nostāju par prejudiciālajiem jautājumiem saistībā ar taisnīgu atlīdzību Direktīvas 2001/29 izpratnē lietās *C-435/12 ACI Adam BV* un *C-463/12 Copydan Båndkopi*.

9 — Skat. Komisijas 2012. gada 5. decembra paziņojumu presei (Memo/12/950). Šeit jāatzīmē, ka tieši taisnīgas atlīdzības jautājumu, par ko ir runa šai lietā, Komisija pamatoti norāda kā vienu no problemātiskākajiem autortiesību jomā, kur nepieciešama tūlītēja rīcība.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

7. Saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. pantu dalībvalstis principā piešķir autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu viņu darbu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji.

8. Tomēr Direktīvas 2001/29 5. panta 2. un 3. punktā dalībvalstīm ir paredzēta iespēja paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus attiecībā uz šīm tiesībām. Konkrēti, saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu dalībvalstis var paredzēt izņēmumu no autora ekskluzīvajām tiesībām saistībā ar viņa darba reproducēšanu, kas attiecas uz “reproducēšan[u] uz jebkura materiāla, ko personiskai lietošanai veic privātpersona ar mērķi, kurš ne netieši, ne tieši nav komerciāls, ar nosacījumu, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību” (tā saucamais “izņēmums saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām”)¹⁰.

B – Valsts tiesības

9. *Urheberrechtsgesetz*¹¹ (Austrijas likums par autortiesībām, turpmāk tekstā – “*UrhG*”) 42. pantā ir paredzēts:

“1. Ikviens var pagatavot atsevišķas kāda darba kopijas uz papīra vai cita materiāla savām personiskajām vajadzībām.

2. Ikviens var pagatavot atsevišķas kāda darba kopijas uz dažāda materiāla, kas atšķiras no 1. punktā minētā, savām personiskajām vajadzībām un pētniecības mērķiem, ciktāl tam ir nekomerciāls mērķis.

3. Ikviens var pagatavot atsevišķas tādu darbu kopijas, kas ir publicēti žurnālistikas informācijas jomā, savām personiskajām vajadzībām, ja runa ir par analogisku izmantojumu.

4. Ikviena fiziska persona var pagatavot atsevišķas kāda darba kopijas uz dažāda materiāla, kas atšķiras no 1. punktā minētā, savām personiskajām vajadzībām un nolūkos, kas nav tieši vai netieši komerciāli.

5. Izņemot gadījumus, kas atrunāti šā panta 6. un 7. punktā, par reproducēšanu privātai vai personiskai lietošanai nav runas tad, ja tā veikta nolūkā padarīt darbu publiski pieejamu ar kopijas palīdzību. Kopijas, kas pagatavotas privātai vai personiskai lietošanai, nedrīkst izmantot, lai padarītu darbu publiski pieejamu.

[..]”

10. *UrhG* 42. panta 6. punktā – ar konkrētiem priekšnoteikumiem – ir noteikts t.s. izņēmums personiskai lietošanai mācību nolūkos skolās vai universitātēs. Tā paša panta 7. punktā – ar konkrētiem priekšnoteikumiem – ir paredzēts izņēmums attiecībā uz kopijām, ko pavairo publiski pieejamas iestādes, kuras uzkrāj darbus nolūkos, kas nav tieši vai netieši ekonomiski vai komerciāli (t.s. kopēšana personiskai lietošanai kolekcijā).

10 — Turklāt Direktīvas 2001/29 5. panta 5. punktā privātās kopijas izņēmums, tāpat arī pārējie šā panta 1.–4. punktā paredzētie izņēmumi un ierobežojumi ir pakārtoti trīskāršam nosacījumam, proti, vispirms, lai šis izņēmums tiktu piemērots tikai dažos īpašos gadījumos, tad, lai tas nebūtu pretrunā ar parasto darba izmantošanu un, visbeidzot, lai tas nepamatoti neskartu autortiesību subjekta likumīgās intereses.

11 — 1936. gada 9. aprīļa *Urheberrechtsgesetz* (*BGBI. Nr. 111/1936*) ar vēlākiem grozījumiem. Patlaban spēkā esošā *UrhG* 42. un 42.b panta redakcija 2003. gadā tika grozīta ar *Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003* (*BGBI. I, Nr. 32/2003*), kas tika pieņemts, lai transponētu Austrijas tiesību aktos Direktīvu 2001/29.

11. UrhG 42.b pantā ir noteikts:

“1. Ja darbs tiek pārraidīts pa radio vai padarīts publiski pieejams, vai reģistrēts uz attēla vai skaņas datu nesēja, kas ražots komerciālos nolūkos, un pēc tā būtības ir sagaidāms, ka tas tiks reproducēts privātai vai personiskai lietošanai 42. panta 2.–7. punkta izpratnē, autoram ir tiesības uz taisnīgu samaksu (tukšo kasešu atlīdzība), kad šis datu nesēja materiāls ir laists vietējā tirgū komerciālos nolūkos un par maksu; par datu nesēja materiālu ierakstīšanai uzskata tukšus attēla vai skaņas datu nesējus, kas ir piemēroti šādai reproducēšanai, vai citus attēla vai skaņas datu nesējus, kas ir paredzēti šim nolūkam.

[..]

3. Taisnīga samaksa ir jāmaksā šādām personām:

1) attiecībā uz atlīdzību saistībā ar tukšām kasetēm un samaksu par aparāturu, personai, kura kādā vietā, kas atrodas dalībvalsts teritorijā vai ārzemēs, komerciālos nolūkos un par maksu pirmā ir pārdevusi datu nesēja materiālu vai aparāturu;

[..]

5. Tikai autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija var atsaukties uz tiesībām uz samaksu, kas minētas 1. un 2. punktā.

6. Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai ir jāatmaksā taisnīgā samaksa:

- 1) personai, kura eksportē uz ārzemēm ieraksta materiālus vai reproducēšanas aparāturu pirms pārdošanas galalietotājam;
- 2) personai, kas izmanto ieraksta materiālus reproducēšanai ar tiesību subjekta atļauju; šajā ziņā pietiek ar ticamības apliecinājumu.”

12. *Verwertungsgesellschaftengesetz* (Austrijas likums par kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, turpmāk tekstā – “*VerwGesG*”¹²) 13. pantā ir noteikts:

“1. Kolektīvā pārvaldījuma organizācijas var radīt saviem legītimajiem subjektiem – pārstāvētajiem labumguvējiem, kā arī viņu ģimenes locekļiem iestādes sociāliem un kultūras mērķiem.

2. Kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, kuras atsaucas uz tiesībām uz atlīdzību par tukšajām kasetēm, ir pienākums izveidot iestādes sociāliem un kultūras mērķiem un samaksāt tām 50 % no kopējiem šīs atlīdzības rezultātā gūtajiem ieņēmumiem, atskaitot attiecīgās administratīvās izmaksas.”

II – Fakti, tiesvedība dalībvalstī un prejudiciālie jautājumi

13. Sabiedrība – prasītāja pamatlietā, *Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft m.b.H* (turpmāk tekstā – “*Austro-Mechana*”), ir tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kura kā tāda un saskaņā ar līgumiem ar citām ārvalstu un austriešu kolektīvā pārvaldījuma organizācijām Austrijā īsteno autoru un blakustiesību īpašnieku tiesības. Konkrēti, Austrijā tā ir legītimis subjekts samaksātās atlīdzības saņemšanai par tukšajām kasetēm saskaņā ar *UrhG* 42.b panta 1. punktu.

12 — 2006. gada 13. janvāra likums (*BGBI.* I, Nr. 9/2006).

14. Atbildētājas, sabiedrības *Amazon.com International Sales Inc.*, *Amazon EU Sàrl*, *Amazon.de GmbH*, *Amazon.com GmbH*, in *Liquidation* un *Amazon Logistik GmbH* (turpmāk tekstā kopā minētas arī kā “*Amazon grupas sabiedrības*”), visas pieder starptautiskajai *Amazon* grupai, kas cita starpā nodarbojas ar produktu tirdzniecību internetā, to skaitā arī ar attēla vai skaņas datu nesēju tirdzniecību Austrijas tiesību normu izpratnē.

15. Vismaz kopš 2003. gada *Amazon* grupas sabiedrības, kopīgi sadarbojoties un saskaņā ar internetā veiktajiem pasūtījumiem, Austrijā ir pārdevušas attēla vai skaņas datu nesējus, piemēram, tukšus CD un DVD, atmiņas kartes un MP3 atskaņotājus.

16. *Austro-Mechana* vērsās tiesā pret *Amazon* grupas sabiedrībām, pieprasot tām kopīgi veikt taisnīgās atlīdzības samaksu saskaņā ar *UrhG* 42.b panta 1. punktu par Austrijā laikposmā no 2002. līdz 2004. gadam pārdotajiem materiālajiem nesējiem. Par 2004. gada pirmo pusgadu *Austro-Mechana* cēla pretenzijas naudas izteiksmē, kuru apjoms ir EUR 1 856 275. Par 2002. un 2003. gadu un par laikposmu kopš 2004. gada jūnija tā lūdza tiesu likt *Amazon* grupas sabiedrībām sniegt grāmatvedības informāciju par Austrijā pārdotajiem materiālajiem nesējiem, kā arī paturēja tiesības aprēķināt konkrētu prasības summu par šiem laikposmiem.

17. Pirmās instances tiesa ar blakuslēmumu apmierināja lūgumu likt atbildētājiem iesniegt grāmatvedības informāciju un atlika lēmuma pieņemšanu par maksājuma prasībām. Apelācijas tiesa apstiprināja šo pirmās instances spriedumu.

18. Kad tika iesniegta kasācijas sūdzība par apelācijas spriedumu, *Oberster Gerichtshof*, proti, iesniedzējtiesa, apturēja tiesvedību pamatlietā, uzdodot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus¹³:

- “1) Vai “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē pastāv, ja
- a) tiesību subjektiem Direktīvas 2001/29 2. panta izpratnē ir tiesības, kuras var īstenot tikai kolektīvā pārvaldījuma organizācija, prasīt taisnīgu samaksu no personām, kas vietējā tirgū veic minēto tiesību subjektu darbu reproducēšanai piemērotu materiālo nesēju pirmo pārdošanu komerciālos nolūkos,
 - b) šīs tiesības nav atkarīgas no tā, vai materiālie nesēji tiek pārdoti tirdzniecības starpniekiem, fiziskām vai juridiskām personām lietošanai, kas nav paredzēta privātām vajadzībām, vai arī tos pārdod fiziskām personām privātām vajadzībām,
 - c) bet personai, kura izmanto materiālos nesējus reproducēšanai ar tiesību subjekta atļauju vai kura pirms pārdošanas galalietotājam materiālos nesējus no valsts atkal izved, ir tiesības pieprasīt kolektīvā pārvaldījuma organizācijai atmaksāt atlīdzību?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša:
- 2.1) Vai pastāv “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ja 1. jautājuma a) punktā minētās tiesības ir tikai tad, ja materiālie nesēji tiek pārdoti fiziskām personām, kuras tos izmanto reproducēšanai privātām vajadzībām?
 - 2.2) Ja atbilde uz 2. jautājuma pirmo daļu ir apstiprinoša:

Vai, pārdodot materiālos nesējus fiziskām personām, ir jāpieņem, ka tās tos izmantos reproducēšanai privātām vajadzībām, kamēr šī prezumpcija nav atspēkota?

13 — Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai arī tajā izskatāmā lieta attiecas tikai uz jautājumu par pienākumu sniegt grāmatvedības informāciju, lai varētu kvantificēt prasības summu, šis jautājums ir cieši saistīts ar to, vai saskaņā ar Austrijas tiesisko regulējumu pastāv tiesības uz taisnīgās atlīdzības maksājumu.

- 3) Ja atbilde uz 1. jautājumu vai 2. jautājuma pirmo daļu ir apstiprinoša:

Vai no Direktīvas 2001/29 5. panta vai citām Savienības tiesību normām izriet, ka kolektīvā pārvaldījuma organizācijas īstenojamās tiesības uz taisnīgu atlīdzību nepastāv, ja kolektīvā pārvaldījuma organizācijai likumā ir paredzēts pienākums pusi no peļņas izmaksāt nevis tiesību subjektiem, bet gan ziedot sociālām un kultūras iestādēm?

- 4) Ja atbilde uz 1. jautājumu vai 2. jautājuma pirmo daļu ir apstiprinoša:

Vai Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts vai kāda cita Savienības tiesību norma liedz kolektīvā pārvaldījuma organizācijai īstenot tiesības uz taisnīgu atlīdzību, ja taisnīga samaksa par materiālo nesēju pārdošanu ir jau samaksāta citā dalībvalstī, kaut arī saskaņā ar noteikumiem, kas, iespējams, neatbilst Savienības tiesībām?”

III – Tiesvedība Tiesā

19. Rīkojums par prejudiciālu jautājumu uzdošanu Tiesas kancelejā tika saņemts 2011. gada 12. oktobrī. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Amazon* grupas sabiedrības, *Austro-Mechana*, Austrijas, Somijas, Francijas un Polijas valdības, kā arī Komisija. Sēdē, kura notika 2012. gada 6. decembrī, mutvārdu apsvērumus sniedza *Amazon* grupas sabiedrības, *Austro-Mechana*, Austrijas un Polijas valdības, kā arī Komisija.

IV – Juridiskā analīze

A – Ievada apsvērumi

20. Visi iesniedzējtiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecas uz jēdzienu “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29¹⁴ izpratnē.

21. Kā redzams no *UrhG* 42. panta 4. punkta, Austrija savā tiesību sistēmā ir ieviesusi “izņēmumu saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām”, kas minēts Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Šī “taisnīgā atlīdzība”, kas ar to saistīta un ir par labu autoriem, ir paredzēta *UrhG* 42.b panta 1. punktā “taisnīgas samaksas” formā.

22. Tomēr no *UrhG* 42.b panta 1. punkta izriet, ka Austrijā taisnīgas atlīdzības samaksa autoram ir paredzēta ne tikai tad, ja viņa darbu reproducē fiziska persona privātām vajadzībām saskaņā ar *UrhG* 42. panta 4. punktu, bet arī visos gadījumos, kad darbs tiek reproducēts *UrhG* 42. panta 2.–7. punkta izpratnē. No tā izriet, ka Austrijas tiesībās taisnīga samaksa neatbilst tikai taisnīgajai atlīdzībai, kas fiziskai personai jāmaksā sakarā ar izņēmumu kopēšanai privātām vajadzībām, bet tā ir jāmaksā arī citos gadījumos, kas *UrhG* definēti kā “personiska lietošana” un saistīti ar citiem izņēmumiem, kuri paredzēti *UrhG* 42. pantā¹⁵.

14 — Jēdziens “taisnīga atlīdzība” Direktīvā 2001/29 aplūkots vairākkārt. Papildus tās 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam, uz ko iesniedzējtiesa atsaucas savos prejudiciālajos jautājumos, taisnīga atlīdzība par labu tiesību īpašniekiem ir skaidri paredzēta arī saistībā ar izņēmumiem, kas minēti 5. panta 2. punkta a) un e) apakšpunktā, kā arī dažādos direktīvas preambulas apsvērumos.

15 — Īpaši ir runa par lietošanu personiskai vajadzībai pētnieciskos nolūkos, žurnālistikas izpētei, kā mācību materiālu skolās un universitātēs, kā arī publiskā patapinājuma nolūkos. Skat. attiecīgi *UrhG* 42. panta 2., 3., 6. un 7. punktu.

23. Šis ievada apsvērumš, kas, kā redzēsīm, būs būtisks analīzes gaitā, man liek domāt, ka, izņemot otro prejudiciālo jautājumu, kurš attiecas tikai uz izņēmumu saskaņā ar direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu, pārējo jautājumu tvērums neaprobežojas tikai ar izņēmumu saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām, bet ir jāaplūko arī saistībā ar taisnīgu atlīdzību Direktīvas 2001/29 izpratnē kopumā.

24. Šajā ziņā vēl tikai starp citu atzīmēšu, ka, ja vien valsts tiesiskajā regulējumā paredzētie izņēmumi ir saderīgi ar direktīvas noteikumiem, šāda sistēma, kas paredz taisnīgas atlīdzības samaksu arī par dažādiem citiem izņēmumiem, kuri nav “izņēmums saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām”, pati par sevi vēl nav pretrunā Direktīvai 2001/29¹⁶. Tomēr tieši iesniedzējtiesai vajadzības gadījumā, ņemot par pamatu Savienības tiesību kritērijus¹⁷, eventuāli būs jāpārbauda šo izņēmumu saderība ar direktīvas noteikumiem¹⁸.

25. Ņemot vērā iepriekš minēto, lai varētu pienācīgi atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, uzskatu par lietderīgu apkopot dažus principus, ko Tiesa ir formulējusi attiecībā uz taisnīgas atlīdzības jēdzienu saskaņā ar Direktīvu 2001/29.

B – Tiesas judikatūra saistībā ar jēdzienu “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 izpratnē

26. Kā jau norādīju 4. punktā, Tiesai jau vairākkārt ir bijusi iespēja aplūkot jēdzienu “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 izpratnē. No judikatūras konkrēti izriet, ka šis jēdziens ir autonomš Savienības tiesību jēdziens, kurš ir jāinterpretē vienveidīgi visās dalībvalstīs, kas paredzējušas izņēmumu saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām. Šī vienveidīgā interpretācija nav atkarīga no dalībvalstīm piešķirtās iespējas Savienības tiesībās un tostarp minētajā direktīvā paredzētajās robežās noteikt taisnīgas atlīdzības maksāšanas veidu, finansējuma mehānismu un iekasēšanu, kā arī tās apjomu¹⁹.

27. Taisnīgas atlīdzības jēdziens un apjoms ir saistīti ar kaitējumu, kas autoram rodas, kad viņa aizsargātais darbs tiek bez viņa atļaujas reproducēts personiskai lietošanai. Šādā aspektā taisnīga atlīdzība ir uzskatāma par pretizpildījumu autora ciestajam kaitējumam. No tā izriet, ka taisnīga atlīdzība noteikti ir jāaprēķina, pamatojoties uz kritēriju par kaitējumu aizsargāto darbu autoriem, kas radīts, ieviešot izņēmumu saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām²⁰. Tomēr, kā izriet no Direktīvas 2001/29 preambulas 31. apsvēruma, ir jāsauglabā “taisnīgs līdzsvars” starp autoru, kas ir taisnīgas atlīdzības saņēmēji, tiesībām un interesēm, no vienas puses, un aizsargātu materiālu lietotāju tiesībām un interesēm, no otras puses²¹.

16 — No Direktīvas 2001/29 preambulas 36. apsvēruma izriet, ka dalībvalstis var paredzēt taisnīgu atlīdzību tiesību subjektiem, arī piemērojot izvēles noteikumus attiecībā uz izņēmumiem vai ierobežojumiem, kas neietver attiecīgo atlīdzību.

17 — Attiecībā uz izvērtējumu, vai valsts tiesiskais regulējums ir saderīgs ar Direktīvu 2001/29, skat. ģenerālvokātes Šarpstones apsvērumus apvienotajās lietās *VG Wort* u.c. (minētas iepriekš 4. zemsvītras piezīmē, 37. un 38. punkts).

18 — Šajā lietā jākonstatē, ka izņēmumi saskaņā ar *UrHG* 42. panta 2., 3., 6. un 7. punktu atgādina dažus izņēmumus, kas ir paredzēti Direktīvas 2001/29 5. pantā (it īpaši skat. 5. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 3. punkta a) un c) apakšpunktu), bet tiem precīzi neatbilst. Tomēr, ciktāl tie visi paredz prasību, ka darba izmantojumam jābūt ar nolūku, kas ir norādīts kā “personiskas vajadzības”, šiem izņēmumiem, šķiet, ir šaurāks tvērums nekā attiecīgajiem direktīvā norādītajiem izņēmumiem.

19 — Skat. spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 33. un 37. punkts).

20 — Skat. spriedumus lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 40. un 42. punkts) un lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 24. punkts). Šajā ziņā skat. Direktīvas 2001/29 preambulas 35. apsvērumu, no kura izriet, ka, novērtējot katra gadījuma attiecīgos apstākļus, noderīgs kritērijs ir tiesību īpašniekiem nodarītais kaitējums, kas izriet no aizsargātā materiāla lietojuma, attiecībā uz izņēmumiem un ierobežojumiem situācijās, kurās ir paredzēta taisnīga atlīdzība, un līdz ar to tas neattiecas tikai uz privātās kopijas izņēmumu.

21 — Skat. spriedumus lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 43. punkts) un lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 25. punkts).

28. Ja fiziska persona izgatavo kopiju privātām vajadzībām, ir jāatzīst, ka šāda darbība var radīt kaitējumu attiecīgā darba autoram. Līdz ar to principā personai, kas nodara kaitējumu ekskluzīvo reproducēšanas tiesību īpašniekam, proti, autoram, ir pienākums atlīdzināt šīs reproducēšanas rezultātā radušos kaitējumu, maksājot atlīdzību, kas tiks izmaksāta minētajam īpašniekam²².

29. Tomēr, ņemot vērā praktiskās grūtības, kādas rodas, cenšoties noteikt privātos lietotājus un liekot viņiem atlīdzināt tiesību īpašniekiem par tiem nodarīto kaitējumu, kā arī ņemot vērā apstākli, ka ikviena privāta lietojuma nodarītais kaitējums, aplūkojot to atsevišķi, var izrādīties minimāls un līdz ar to maksājuma pienākuma var nebūt²³, Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstis nolūkā iegūt līdzekļus taisnīgas atlīdzības izmaksai drīkst noteikt “nodevu par kopēšanu privātai lietošanai”, kas jāmaksā nevis attiecīgajām privātpersonām, bet gan tām personām, kurām ir digitālās reproducēšanas iekārtas, ierīces un datu nesēji un kuras šādi – juridiski vai faktiski – minētās iekārtas nodod privātpersonu rīcībā vai sniedz tām reproducēšanas pakalpojumus. Šādā sistēmā pienākums maksāt nodevu par kopiju privātai lietošanai ir personām, kurām ir šīs iekārtas²⁴.

30. Tiesa turklāt ir precizējusi, ka, tā kā minētā sistēma ļauj maksātājiem iekļaut nodevas par privāto kopēšanu summā cenā, kas jāmaksā par minēto reproducēšanas iekārtu, ierīču un datu nesēju nodošanu rīcībā, vai sniegtā reproducēšanas pakalpojuma cenā, beigās visu nodevas maksu sedz privātais lietotājs, kas samaksā šo cenu un ir uzskatāms par taisnīgās atlīdzības “netiešo maksātāju”. Šāda sistēma atbilst “taisnīgajam līdzsvaram”, kāds jārod starp autoru un aizsargāto materiālu lietotāju interesēm²⁵.

31. Tiesa ir paskaidrojusi, ka vienmēr pastāv saikne starp nodevas par kopiju personiskai lietošanai piemērošanu minētajām digitālās reproducēšanas iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem un to izmantošanu, izgatavojot kopijas personiskai lietošanai. Tādējādi Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punktam neatbilst nodevas par kopiju privātām vajadzībām vienveidīga piemērošana visu veidu digitālās reproducēšanas iekārtām, ierīcēm un datu nesējiem, tostarp gadījumā, kad minētās iekārtas ir iegādājušās juridiskas personas mērķiem, kas nav kopiju izgatavošana personiskai lietošanai²⁶.

32. Tomēr, ja attiecīgās iekārtas tiek nodotas privātām personām izmantošanai personiskiem mērķiem, itin nemaz nav jāpierāda, ka tās ar šīm iekārtām tiešām ir izgatavojušas kopijas personiskai lietošanai un tādējādi tiešām radījušas kaitējumu aizsargātā darba autoram. Tiesa ir uzskatījusi par leģitīmu prezumēt, ka attiecībā uz šīm personām var tikt uzskatīts, ka tās pilnībā izmanto tām piešķirtās lietošanas tiesības, t.i., ka tās izmanto visas minēto iekārtu iespējas, tostarp reproducēšanas iespējas. No tā izriet, ka tikai ar šo iekārtu vai ierīču spēju izgatavot kopijas pietiek, lai pamatotu nodevas par kopiju personiskai lietošanai piemērošanu, ar nosacījumu, ka minētās iekārtas vai ierīces ir nodotas fizisku personu kā privātu lietotāju rīcībā²⁷.

22 — Skat. spriedumus lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 44. un 45. punkts) un lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 26. punkts).

23 — Skat. Direktīvas 2001/29 preambulas 35. apsvērumu.

24 — Skat. spriedumus lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 46. punkts) un lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 27. punkts).

25 — Skat. spriedumus lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 48. un 49. punkts) un lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 28. punkts).

26 — Skat. spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 52. un 53. punkts).

27 — Skat. spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 54.–56. punkts).

C – Par pirmo prejudiciālo jautājumu

1) Ievada apsvērumi

33. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē pastāv, ja dalībvalsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta ne vien nodeva par kopēšanu privātām vajadzībām taisnīgas samaksas formā, kuru var pieprasīt bez atšķirības vienīgi tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija no personām, kas vietējā tirgū veic minēto tiesību subjektu darbu reproducēšanai piemērotu materiālo nesēju pirmo pārdošanu komerciālos nolūkos, bet minētajā dalībvalsts tiesiskajā regulējumā pie konkrētiem priekšnosacījumiem ir paredzētas arī tiesības uz šādas taisnīgas samaksas atmaksu gadījumā, kad tā nav jāmaksā.

34. Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ciktāl Austrijas tiesiskajā regulējumā ir paredzēts bez atšķirības iekasēt nodevu par kopēšanu privātām vajadzībām, tas ir “klajā” pretrunā spriedumam lietā *Padawan*²⁸. Tomēr iesniedzējtiesa arī norāda, ka valsts tiesību normas šajā lietā būtiski atšķiras no tām, par kurām bija runa lietā *Padawan*, jo tajās paredzēta iespēja šo nodevu atmaksāt.

35. Iesniedzējtiesa norāda, ka šāda iespēja *UrhG* 42.b panta 6. punktā skaidri ir paredzēta tikai divos gadījumos: kad materiālie nesēji tiek eksportēti tālāk uz ārzemēm un kad darbs tiek reproducēts ar autora atļauju. Austrijas tiesību aktos pienākums maksāt taisnīgu samaksu līdz ar to turpina pastāvēt arī gadījumā, kad ar materiālo nesēju izmantojumu nekādi netiek pārkāptas autortiesības²⁹. Iesniedzējtiesa it īpaši atsaucas uz diviem gadījumiem: pirmkārt, gadījumu, kad tiek reproducēti darbi, kas norādīti *UrhG* 42. pantā un uz ko attiecas cits izņēmums saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. vai 3. punktu, kuram valsts tiesiskajā regulējumā tomēr ir paredzēta “taisnīgas atlīdzības” samaksa par labu autoram³⁰, un, otrkārt, gadījumu, kad materiālie nesēji tiek izmantoti lietotāja “pašradītu datu” glabāšanai, un šis gadījums iesniedzējtiesas skatījumā ir jāpielīdzina gadījumam, kad tiek veikta reproducēšana ar autora piekrišanu, un pēc analogijas arī tad ir jārodas pienākumam nodevu atmaksāt³¹.

36. Saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli paliek tikai viens šaubu faktors attiecībā uz pamatlietā pieņemtā valsts tiesiskā regulējuma atmaksāšanas risinājuma saderību ar Savienības tiesībām. Sistēma, kuras pamatā ir iespēja vēlāk veikt atmaksu, ietver taisnīgu atlīdzību arī tad, kad materiālie nesēji piegādāti uzņēmumu lietotājiem, kuri tos izmanto tādiem mērķiem, kuriem saskaņā ar direktīvā un valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto sistēmu nevajag radīt pienākumu maksāt taisnīgu atlīdzību, uzkrājot ar eventuālas atmaksas saņemšanu saistītās izmaksas un riskus personām, kurām nebūtu jāmaksā šī taisnīgā atlīdzība. Pēc iesniedzējtiesas domām, nav izslēgts, ka šāda veida tiesiskais regulējums kopumā varētu būt nesaderīgs ar Savienības tiesībām.

37. Iesniedzējtiesas uzdotais pirmais prejudiciālais jautājums ir sadalīts trijās daļās. Detalizēti analizēšu katru no šīm daļām; tas man ļaus pēc tam sniegt kopīgu atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu.

28 — It īpaši skat. minētā sprieduma 53. punktu un šo secinājumu 31. punktu.

29 — Iesniedzējtiesa piemin arī nelikumīgu reproducēšanu, kas veikta, pārkāpjot autortiesības, par kuru tās skatījumā nevarētu būt nekādu tiesību uz taisnīgas atlīdzības atmaksu. Pēc iesniedzējtiesas domām, no šīs direktīvas 5. panta 2. vai 3. punkta formulējuma neizriet, ka šis pants nelautu iekasēt taisnīgu atlīdzību šāda veida nelikumīgas rīcības gadījumos. Manā skatījumā šajā lietā nav jāizsakās par sakarību starp nelegālām kopijām un taisnīgu atlīdzību. Par šo jautājumu Tiesa spriedis lietās *ACI Adam BV* un *Copydan Båndkopi* (minētas iepriekš 8. zemsvītras piezīmē). Tomēr es nesaskatu nekādu pamatu *Amazon* grupas sabiedrību izvirzītajiem argumentiem, kuru mērķis ir apšaubīt attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma likumību, ciktāl tajā atļauts piemērot taisnīgas atlīdzības maksu gadījumos, kad autoram nodarīts kaitējums, realizējot nelegālas viņa darba kopijas.

30 — Skat. iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minēto direktīvas preambulas 36. apsvērumu.

31 — Iesniedzējtiesa faktiski uzskata, ka tas, kurš lieto materiālo nesēju, lai ierakstītu paša radītus datus, nevar saņemt nelabvēlīgāku attieksmi nekā tas, kurš lieto materiālo nesēju trešo personu radītu datu reproducēšanai ar viņu piekrišanu.

2) Par pirmā prejudiciālā jautājuma a) punktu

38. Pirmā prejudiciālā jautājuma pirmajā daļā, kas atbilst a) punktam, iesniedzējtiesa piemin trīs elementus, kas raksturo valsts tiesisko regulējumu, attiecībā uz kuru tā uzdod jautājumu par saderību ar Direktīvā 2001/29 paredzēto taisnīgas atlīdzības jēdzienu.

39. Pirmkārt, iesniedzējtiesa parāda, ka attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta taisnīga atlīdzība taisnīgas samaksas formā. Taisnīga atlīdzība [samaksa] ir jēdziens, kas figurē Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvā 2006/115/EK par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā³². No judikatūras izriet, ka arī tas ir autonomas Savienības tiesību jēdziens³³. Šajā ziņā atzīmēšu, ka, ņemot vērā dalībvalstu autonomiju Savienības tiesību un it īpaši Direktīvas 2001/29 nospraustajās robežās noteikt "taisnīgās atlīdzības" formu³⁴, nekas dalībvalstij neliedz paredzēt šo taisnīgo atlīdzību "taisnīgas samaksas" formā, ja vien šādi veidota sistēma atbilst Direktīvā 2001/29 noteiktajām prasībām un tai ir taisnīgas atlīdzības pazīmes šīs pašas direktīvas un Tiesas judikatūras izpratnē³⁵.

40. Otrkārt, pirmā prejudiciālā jautājuma pirmā daļa parāda, ka attiecīgajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka taisnīgo samaksu var pieprasīt tikai autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija. Jāteic, ka šāda veida noteikums manā skatījumā nav pats par sevi pretrunā Direktīvai 2001/29. No iepriekš 26. punktā minētās judikatūras izriet, ka dalībvalstīm ir iespēja Savienības tiesībās un tostarp minētajā direktīvā paredzētajās robežās autonomi noteikt "taisnīgas atlīdzības" maksāšanas veidu³⁶. Kolektīvā pārvaldījuma organizācijas starpniecība no autortiesībām izrietošo līdzekļu iekasēšanā ir plaši sastopama parādība, un tās iemesls galvenokārt ir praktiski apsvērumi³⁷. No tā izriet, ka autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas ekskluzīvas tiesības iekasēt taisnīgu atlīdzību, kas paredzēta valsts tiesiskajā regulējumā, ja vien šī organizācija patiešām pārstāv dažādos tiesību turētājus, vēl nepadara šo regulējumu par nesaderīgu ar Savienības tiesībām.

41. Treškārt, pirmā prejudiciālā jautājuma pirmā daļa parāda, ka attiecīgajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka taisnīga samaksa ir jāmaksā tām personām, kas vietējā tirgū veic darbu reproducēšanai piemērotu materiālo nesēju pirmo pārdošanu komerciālos nolūkos. Šeit jāatzīmē, ka no iepriekš 26.–32. punktā minētās judikatūras izriet, ka, lai arī Tiesa ir apstiprinājusi, ka taisnīga atlīdzība ir jāmaksā tam, kurš nodara kaitējumu autoram, bez atļaujas reproducēdams viņa darbu, un ka principā tas ir viņš, kam ir pienākums samaksāt autoram taisnīgu atlīdzību, kas ir saistīta ar viņam nodarīto kaitējumu, dalībvalstīm tomēr ir atļauts paredzēt sistēmu, kas uzliek "taisnīgo atlīdzību" uz citu [tiesību] subjektu pleciem, konkrēti, uzdodot to maksāt subjektiem, kuri nodod materiālos nesējus lietotāju rīcībā, kas var pēcāk iekļaut šo summu cenā par šādu nodošanu rīcībā. No minētās judikatūras tādejādi izriet, ka apstākļi, ka taisnīgo atlīdzību tiek uzdots maksāt subjektiem, kuri atrodas augstākā materiālo nesēju izplatīšanas ķēdes līmenī, vēl pats par sevi nav pretrunā Savienības tiesībām.

32 — OV L 376, 28. lpp. Ar šo direktīvu atcelta Padomes 1992. gada 19. novembra Direktīva 92/100/EEK par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV L 346, 61. lpp.).

33 — 2003. gada 6. februāra spriedums lietā C-245/00 *SENA* (*Recueil*, I-1251. lpp., 22. un 24. punkts).

34 — Skat. spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 37. punkts) un šo secinājumu 26. punktu.

35 — Tas, šķiet, skaidri paredzēts arī Direktīvas 2001/29 preambulas 38. apsvērumā, kurā noteikta iespēja ieviest vai turpināt taisnīgās atlīdzības "atlīdzības" shēmas, lai kompensētu tiesību subjekta aizskārums. Arī no judikatūras izriet, ka jēdzienam "atlīdzība" ir tā pati piemērošanas joma, kas piemīt jēdzienam, ar kuru tiek ieviesta atlīdzība autoriem, lai kompensētu viņiem nodarīto kaitējumu. Šai ziņā skat. 2011. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-271/10 *VEWA* (Krājums, I-5815. lpp., 29. punkts), kā arī spriedumu lietā *Luksan* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 34. punkts).

36 — Skat. spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 37. punkts).

37 — Tas ļauj darboties vienkāršai sistēmai, ar kuru tiek iekasēti un sadalīti šie līdzekļi, kas principā ir izdevīgi gan tiesību turētājiem, gan atlīdzības maksātājiem.

3) Par pirmā prejudiciālā jautājuma b) punktu

42. Attiecībā uz pirmā prejudiciālā jautājuma otro daļu, kas atbilst b) punktam, ir jāatzīmē, ka lietas dalībnieki neapstrīd – kā to turklāt norāda arī pati iesniedzējtiesa un neņemot vērā iespējamo pamatojumu, kas tiks aplūkots, analizējot pirmā prejudiciālā jautājuma trešo daļu –, ka, ciktāl attiecīgajā tiesiskajā regulējumā bez atšķirības paredzēts iekasēt taisnīgas atlīdzības maksai atbilstošu summu par materiālo nesēju jebkādu izmantojumu, tostarp arī gadījumos, kad tie lietoti ar reproducēšanu, par kuru ir jāmaksā taisnīga atlīdzība, viennozīmīgi nesaistītos nolūkos, tas ir pretrunā direktīvai, kā tā interpretēta Tiesas judikatūrā³⁸.

43. Prejudiciālajā jautājumā iesniedzējtiesa nošķir trīs atšķirīgas potenciālo materiālo nesēju pircēju kategorijas, kas atšķiras no subjekta, kuram ir primārais pienākums maksāt taisnīgu samaksu, proti, personām, kas vietējā tirgū veic minēto tiesību subjektu darbu reproducēšanai piemērotu materiālo nesēju pirmo pārdošanu komerciālos nolūkos. Lai arī nav nepieciešams visos sīkumos analizēt visu to dažādo subjektu situāciju, kuri var iegādāties materiālos nesējus no pirmā minētā subjekta, tomēr man šķiet būtiski sniegt divus apsvērumus.

44. Pirmkārt, kā norādīts iepriekš 22. punktā, attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts pienākums maksāt taisnīgu samaksu ne tikai saskaņā ar izņēmumu saistībā ar kopēšanu privātām vajadzībām, kur kopiju veic fiziska persona Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, bet arī citos tādas lietošanas gadījumos, kuru definē kā “personisku”, šos gadījumus iekļaujot citos Austrijas tiesiskajā regulējumā paredzētajos izņēmumos. Šādā kontekstā tātad nav izslēgts, ka šie citi izņēmumi varētu tikt attiecināti arī uz personām, kas nav fiziskas personas, piemēram, bibliotēkām vai pētnieciskiem institūtiem. Līdz ar to ir iespējams, ka šiem subjektiem, kas nav fiziskas personas, varētu nākties maksāt taisnīgu samaksu (kas atbilst taisnīgajai atlīdzībai) sakarā ar to, ka tie lieto materiālos nesējus mērķiem, par kuriem ir jāveic šāda samaksa. Tomēr situācijā, kad ir runa par tādu valsts tiesisko regulējumu kā šajā lietā, pats apstāklis, ka subjekts, kurš pērk materiālo nesēju, ir nevis fiziska, bet gan juridiska persona, nav iemesls, lai viņš *automātiski* tiktu atbrīvots no taisnīgās samaksas maksas, un līdz ar to tas nav nepieciešami nesaderīgs ar Savienības tiesībām.

45. Otrkārt un pretēji, apstāklis, ka materiālo nesēju pērk fiziska persona, manā skatījumā vēl *nepieciešami* nenozīmē, ka šāda persona lieto minēto materiālo nesēju privātos nolūkos, tā ka neizbēgami būtu jāpiemēro judikatūrā paredzētā prezumpcija, kas minēta iepriekš 32. punktā, no kā izriet pienākums maksāt taisnīgu atlīdzību. Jautājums tiks aplūkots detalizētāk otrā prejudiciālā jautājuma analīzes ietvaros, bet uzskatu par svarīgu jau tagad uzsvērt, ka ir visnotaļ iespējams, ka fiziska persona iegādājas materiālo nesēju nevis privātos nolūkos, bet, piemēram, kā uzņēmējs vai pašnodarbinātais. Tātad – ja šī fiziskā persona spēj pierādīt, ka ir iegādājusies materiālo nesēju ar mērķi, kas *viennozīmīgi* atšķiras no kopēšanas privātām vajadzībām (vai lietošanas citiem mērķiem, par ko ir jāmaksā taisnīga atlīdzība), tad uzskatu, ka šai personai nav jāuzliek pienākums maksāt taisnīgu atlīdzību.

4) Par pirmā prejudiciālā jautājuma c) punktu

46. Pārejot pie pirmā prejudiciālā jautājuma trešās daļas, kas atbilst b) punktam, ir jāatzīmē, ka tieši šeit ir iesniedzējtiesas uzdotā jautājuma kodols. Jautājums, ko minētā tiesa uzdod, būtībā ir šāds: vai paredzētā taisnīgās atlīdzības atmaksas sistēma ļauj tiem, kam tā nav jāmaksā, novērst prettiesiskumu, kas rodas, bez atšķirības iekasējot attiecīgo taisnīgās atlīdzības summu?

38 — Skat. iepriekš 31. un 34. punktu un spriedumu lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsvītras piezīmē, 53. punkts).

47. Vispirms jāatgādina, ka atbilstoši iepriekš 35. punktā minētajam iesniedzējtiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir precizējusi, ka *UrhG* 42.b panta 6. punktā paredzēto atmaksas tiesību piemērošanas joma nav sašaurināta tikai uz diviem likumā skaidri paredzētajiem gadījumiem, bet attiecas arī uz dažām citām situācijām. Tātad šīs atmaksas tiesību normas piemērošanas jomas paplašināšana uz citiem iesniedzējtiesas minētajiem gadījumiem ir jāuzskata par konstatētu faktu³⁹.

48. Turklāt uzskatu, ka, neskarot tālāk sekojošos apsvērumus par iespēju *a priori* paredzēt atbrīvojumu no taisnīgās atlīdzības maksājuma –, lai valsts tiesību akti, kuros paredzēta taisnīgās atlīdzības atmaksas sistēma, būtu uzskatāmi par eventuāli saderīgiem ar Savienības tiesībām, ir nepieciešams, lai šāda sistēma attiektos nevis uz atsevišķiem gadījumiem, bet gan uz visiem gadījumiem kopumā, kad taisnīgās atlīdzības maksājums nav jāveic, jo materiālā nesēja izmantojums nav tāds, kas varētu nodarīt darba autoram kaitējumu⁴⁰.

49. Tomēr šaubas, kuras ir iesniedzējtiesai un kuru dēļ tai ir radušies jautājumi Tiesai, nav atkarīgas no atmaksas sistēmas piemērošanas jomas. Iesniedzējtiesa būtībā norāda, ka sistēma, kuras pamatā ir pienākums bez izšķirības maksāt taisnīgu atlīdzību un pēc tam iespēja – pat ja tā ir vispārēja – saņemt tās atmaksu, uzkrāj ar eventuālas atmaksas iekasēšanu saistītās izmaksas un riskus personām, kurām saskaņā ar Direktīvu 2001/29 šī taisnīgā atlīdzība nebūtu jāmaksā. Šādiem subjektiem, kas lieto materiālos nesējus vajadzībām, par kurām nav jāmaksā taisnīgā atlīdzība, nāksies vispirms to samaksāt un pēc tam prasīt atmaksu, un ar to ir saistīti riski un izmaksas.

50. Saistībā ar šīm šaubām Komisija un arī *Amazon* grupas sabiedrības norāda, ka dalībvalstīm dotā iespēja noteikt taisnīgās atlīdzības veidu un maksāšanas kārtību nevar būt tik neierobežota, ka ļautu tām izvēlēties tādu atmaksas sistēmu, kas apgrūtinā personā, kuras neietilpst “taisnīgās atlīdzības” jēdziena piemērošanas jomā, kas definēta Direktīvā 2001/29 un neesot dalībvalstu kompetencē. Šādā skatījumā iespēja saņemt atmaksu neizslēdz, ka ar minēto direktīvu nesaderīgs varētu būt tāds valsts tiesību akts, kurā paredzēta taisnīgās atlīdzības iekasēšana arī tad, ja trūkst judikatūrā prasītās saiknes starp to un materiālo nesēju lietojumu.

51. Šeit tomēr jāatzīmē, ka no lietas materiāliem izriet, ka Austrijā, kad tas, kurš pirmais laiž tirgū komerciālos nolūkos un par maksu materiālo nesēju, sniedz ticamas garantijas, ka ne viņš, ne viņa pircēji nelietos materiālo nesēju nolūkos, par kuriem viņiem būs jāmaksā taisnīga atlīdzība par lietošanu privātām vai personiskām vajadzībām, tad viņam ir iespēja izmantot tādu kā “iepriekšēju atbrīvojumu” no pienākuma maksāt taisnīgu atlīdzību.

52. Šis “iepriekšējais atbrīvojums” var tikt iegūts no *Austro-Mechana*, izmantojot attiecīgajam nolūkam paredzētu veidlapu, un tas tiek piešķirts uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem ar augstu ticamību jau sākotnēji var tikt uzskatīts, ka tie neizgatavos kopijas no darbiem, kurus aizsargā autortiesības, nolūkos, uz kuriem attiecas pienākums maksāt taisnīgu atlīdzību. *Austro-Mechana* tiesas sēdē apgalvoja, ka šāda “iepriekšēja atbrīvojuma” pamats esot atrodams *UrhG* 42.b panta 1. punktā, kurā paredzēts, ka tiesības uz taisnīgu atlīdzību autoram rodas tikai tādā gadījumā, ja “ir sagaidāms”, ka darbs tiks reproducēts uz materiālā nesēja. Līdz ar to, ja ir racionāls pamats sagaidīt, ka materiālais nesējs netiks izmantots darba reproducēšanas nolūkos, tad šīs tiesības nerodas *ab initio* automātiski.

53. Saskaņā ar judikatūru Tiesas kompetencē ir sniegt valsts tiesai visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas ļauj tai pašai spriest par valsts tiesību normu saderību ar Savienības tiesībām⁴¹. Šādā skatījumā uzskatu, ka ar Direktīvu 2001/29 ir saderīgs tāds tiesiskais regulējums, kurā, no vienas puses, ir paredzēta iespēja *a priori* atbrīvot no taisnīgās atlīdzības maksājuma subjektus –

39 — Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu izveidotās tiesu sadarbības sistēmas ietvaros valsts tiesību normu interpretācija ir jāveic dalībvalstu tiesām, nevis Tiesai. Skat., piemēram, 2007. gada 15. novembra spriedumu lietā C-162/06 *International Mail Spain* (Krājums, I-9911. lpp., 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 — Skat. iepriekš 28. punktu.

41 — No plašā judikatūras klāsta šeit skat. 2012. gada 16. februāra spriedumu lietā C-25/11 *Varzim Sol* (27. punkts un tajā minētā judikatūra).

fiziskas vai juridiskas personas –, saistībā ar kuriem uz objektīvu – pat tikai indikatīvu – elementu pamata var tikt racionāli uzskatīts, ka viņi iegādājas materiālos nesējus nolūkos, kas *viennozīmīgi* atšķiras no mērķiem, par kuriem ir jāmaksā taisnīgā atlīdzība⁴², un, no otras puses, tajā paredzēta vispārēja iespēja pēc tam saņemt šādas taisnīgas atlīdzības atmaksu visos gadījumos, kad ir pierādīts, ka materiālā nesēja izmantojums nav tāds, kas varētu nodarīt kaitējumu darba autoram.

54. Faktiski šāda sistēma, no vienas puses, ļauj *a priori* samazināt to gadījumu skaitu, kad personām, kam nav jāmaksā šī taisnīgā atlīdzība, tiek likts uzņemties ar maksāšanu saistītos eventuālos riskus un izmaksas, un, no otras puses, arī gadījumā, kad taisnīgā atlīdzība ir nepamatoti samaksāta, ļauj saņemt tās atmaksu. Šāda sistēma, pēc manām domām, ir piemērota, lai nodrošinātu efektīvu un stingru autortiesību aizsardzību, kā arī atbilstošu līdzsvaru starp dažādu kategoriju subjektu tiesībām un interesēm⁴³.

55. Turklāt iesniedzējtiesas ziņā ir pārbaudīt reālo *a priori* atbrīvojuma sistēmas ietekmi un efektivitāti pamatlietā pastāvošajos faktiskajos apstākļos. Pēc manām domām, šajā nolūkā minētajai tiesai ir īpaši jāizvērtē virkne elementu un tostarp jāpārbauda, pirmkārt, vai *a priori* atbrīvojuma sistēma patiešām ir pamatota ar Austrijas tiesību aktiem, kā to apgalvo *Austro-Mechana*, un, otrkārt, vai ar attiecīgo tiesību aktu *Austro-Mechana* ir uzlikts pienākums izmantot šīs “*a priori* atbrīvojuma pilnvaras” objektīvi vai arī to piemērošanā ir pieļaujama zināma rīcības brīvība. Ja ir šis pēdējais minētais gadījums, tad, neapšaubāmi, varētu rasties jautājumi par *Austro-Mechana* objektivitāti, kas izriet no tās kā privātas sabiedrības rakstura, pat ja tā īsteno atsevišķas sabiedrības intereses, proti, vai tā ir vai nav ieinteresēta pieņemt lēmumu par atbrīvojuma piešķiršanu.

56. Visbeidzot, ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka *a priori* atbrīvojuma sistēma neatbilst iepriekš minētajām prasībām, man turklāt rastos arī jautājums, vai tiesību norma, kurā paredzēta vispārēja iespēja saņemt atmaksu, tomēr nevarētu tikt uzskatīta par saderīgu ar Savienības tiesībām, pat ja tajā būtu paredzēts, ka ar taisnīgās atlīdzības iepriekšēju samaksu saistītās izmaksas un riski tiek uzkrauti subjektiem, kam šī atlīdzība nav jāmaksā.

57. Tādēļ uzskatu, ka nolūkā noteikt, vai šāda veida tiesību norma ir eventuāli saderīga ar Savienības tiesībām, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, ir jāizvērtē autoru tiesības saņemt pilnu ar darbiem saistīto tiesību aizsardzību, kas ir tiesības, kuras augstākajā līmenī ir formulētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. panta 2. punktā, un materiālo nesēju tirgotāju uzņēmumu tiesības nesegt nepamatotas izmaksas, kas ir saistītas ar uzņēmējdarbības brīvības tiesībām, kuras atzītas šīs pašas hartas 16. pantā.

58. Šajā ziņā jāatgādina, ka Tiesa tieši saistībā ar Direktīvu 2001/29 ir apliecinājusi, ka dalībvalstīm, transponējot direktīvu, ir jābalstās uz tādu direktīvas interpretāciju, kas ļauj nodrošināt atbilstošu līdzsvaru starp dažādajām Kopienas tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām. Līdz ar to, īstenojot direktīvas transponēšanas pasākumus, dalībvalstu iestādēm un tiesām ir ne tikai jāinterpretē savas valsts tiesības ar direktīvu saskanīgā veidā, bet arī jā rūpējas par to, lai tās nepamatotos uz tādu direktīvas interpretāciju, kas nonāk konfliktā ar pamattiesībām vai citiem vispārējiem Kopienas tiesību principiem⁴⁴.

42 — Attiecībā uz *Amazon* grupas sabiedrību pārstāvju izvirzīto argumentu, ka “iepriekšēja atbrīvojuma” iespēja lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu neesot bijusi norādīta, jāatzīmē, ka gan no lietas materiāliem, gan debatēm tiesas sēdes laikā izriet, ka likumā paredzētās atmaksas sistēmas, uz ko attiecas pirmā prejudiciālā jautājuma trešā daļa, darbība praksē būtiski samazinās, pastāvot šādai iepriekšēja atbrīvojuma iespējai. Fakts, ka šāda iespēja pastāv, kas skaidri izriet no lietas materiāliem, manā skatījumā ir tiesību un faktu aspekts, kuram Tiesa savā analīzē nevar nepievērst uzmanību.

43 — Skat. Direktīvas 2001/29 preambulas 9. un 31. apsvērumu.

44 — Skat. 2008. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-275/06 *Promusicae* (Krājums, I-271. lpp., 68. punkts) un nesenāko, par citām direktīvām, 2012. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-461/10 *Bonnier Audio* u.c., 56. punkts.

59. Šajā sakarā vēl atzīmēšu, ka tas, ka taisnīgās atlīdzības samaksa “pagaidām” ir jāveic subjektiem, kuriem tā nav jāmaksā, ar nosacījumu, ka šie subjekti vēlāk šo maksājumu var atgūt, ir raksturīgs arī sistēmai, par kuru bija runa lietā *Padawan*. Spriedumā šajā lietā Tiesa atzina, ka ir iespējams uzlikt pienākumu maksāt taisnīgo atlīdzību uz to personu pleciem, kuras nav īstie atlīdzības maksātāji, bet kas pēc tam to atgūst no vēlākiem pircējiem⁴⁵.

D – Par otro prejudiciālo jautājumu

60. Iesniedzējtiesa uzdod šo jautājumu Tiesai tikai tai gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga. Iesniedzējtiesa uzskata, ka gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiktu atbildēts noliedzīgi un ja līdz ar to iesniedzējtiesai nāktos pasludināt attiecīgo valsts tiesisko regulējumu par nesaderīgu ar Savienības tiesībām, tai tik un tā nāktos atrisināt domstarpības, kas radušās pamatlietā, šai nolūkā mēģinot atrast tādu šī regulējuma interpretāciju, kas būtu saderīga ar Direktīvu 2001/29. Šāda iesniedzējtiesas pieeja ir saprotama⁴⁶.

61. Tomēr, balstoties uz iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, ka uz pirmo jautājumu sniedzama apstiprinoša atbilde, uzskatu, ka gadījumā, ja Tiesa izvēlētos tādu pašu pieeju, tad uz otro jautājumu atbildēt nebūtu vajadzības. Tādēļ tālākos apsvērumus sniegšu tikai gadījumam, ja Tiesa, izvēloties pieeju, kas atšķirtos no manis piedāvātās, uz pirmo jautājumu atbildētu noraidoši.

62. Otrais prejudiciālais jautājums ir sadalīts divās daļās. Ar pirmo daļu (2.1. punkts) iesniedzējtiesa Tiesai vaicā, vai pastāv “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ja dalībvalsts normatīvajā aktā paredzētās tiesības uz taisnīgu atlīdzību ir tikai tad, ja materiālie nesēji tiek pārdoti fiziskām personām, kuras tos izmanto [reproducēšanai] privātām vajadzībām. Kā norāda visi dalībnieki, kuri iesnieguši apsvērumus atbildei uz otro jautājumu, uz šo jautājumu var atbildēt vienīgi apstiprinoši. Šai ziņā pietiek atzīmēt, ka no paša Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta formulējuma izriet, ka tad, kad materiālais nesējs tiek pārdots fiziskām personām, kas to lieto privātām vajadzībām, rodas pienākums iekasēt taisnīgu atlīdzību.

63. Otrā prejudiciālā jautājuma otrā daļa (2.2. punkts), uz kuru ir jāatbild tikai tad, ja ir sniegta apstiprinoša atbilde uz pirmo daļu, savukārt ir nozīmīgāka. Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa Tiesai vaicā, vai, pārdodot materiālos nesējus fiziskām personām, ir jāpieņem, ka tās tos izmantos reproducēšanai privātām vajadzībām, kamēr šī prezumpcija nav atspēkota.

64. Tātad, kā norādīts iepriekš 32. punktā, vairākkārt minētajā spriedumā lietā *Padawan* Tiesa jau ir apstiprinājusi, ka tad, kad materiālie nesēji tiek nodoti fizisku personu rīcībā privātām vajadzībām, var tikt prezumēts, ka tās tos lieto ar autortiesībām aizsargātu darbu reproducēšanai. Iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai šādu prezumpciju var paplašināt, uzskatot, ka tad, kad materiālie nesēji tiek nodoti fizisku personu rīcībā, var tikt prezumēts, ka tās tos lieto privātām vajadzībām (un līdz ar to, piemērojot iepriekš 32. punktā minēto prezumpciju, uzskatīts, ka tās tos lieto aizsargātu darbu reproducēšanai).

45 — Spriedums lietā *Padawan* (minēts iepriekš 3. zemsviras piezīmē, 46. punkts). Šāda veida apgrūtinājums būtībā varētu tikt uzskatīts par “cenu”, kas jāmaksā par efektīvu autortiesību aizsardzību.

46 — *Amazon* grupas sabiedrības apstrīd iesniedzējtiesas pieeju, apgalvojot, ka tā esot pretrunā vispārīgajiem tiesību principiem, tostarp, konkrēti, tiesiskās noteiktības principam. Tomēr jākonstatē, ka Tiesa skaidri ir apliecinājusi, ka, ņemot vērā rezultativitātes pienākumu, kas uzlikt dalībvalstīm pienākumu garantēt, lai cietušie autori faktiski saņemtu taisnīgās atlīdzības kompensāciju par kaitējumu, kura izcelsme ir šo dalībvalstu teritorijā (skat. tālāk 74. punkta beigas un 87. punktu), “šīs dalībvalsts [...] tiesu iestādēm ir jāmēģina interpretēt valsts tiesības atbilstoši minētajam pienākumam sasniegt konkrētu rezultātu, kas garantē minētās atlīdzības iekasēšanu no pārdevēja, kurš veicinājis minēto datu nesēju importu, nododot tos galalietotāju rīcībā” (skat. spriedumu lietā *Stichting de Thuis kopie*, minēts iepriekš 7. zemsviras piezīmē, 39. punkts). Līdz ar to domāju, ka iesniedzējtiesas pieeja nekādā ziņā nav peļama, gluži otrādi – tā ir pilnīgi atbilstoša Tiesas judikatūrai.

65. Šajā sakarā ir jānorāda, ka *ratio* šai prezumpcijai, kuru Tiesa atzinusi sprieduma lietā *Padawan* 54.–56. punktā, konkrēti, ir meklējams apstākļi, ka praktiski ir neiespējami noteikt, vai fiziskas personas lieto iegādāto materiālo nesēju ar autortiesībām aizsargāta darba reproducēšanai privātām vajadzībām – ar no tā izrietošo pienākumu maksāt taisnīgu atlīdzību. Tieši tāpēc Tiesa nosprieda, ka, ja fiziska persona iegādājas materiālo nesēju privātām vajadzībām, tad var tikt prezumēts, ka tā to lietos aizsargātu darbu reproducēšanai. Tātad šajā kontekstā uzskatu, ka šādas prezumpcijas darbība praksē tiktu atcelta, ja nevarētu tikt prezumēts, ka, kamēr nav pierādījumu par pretējo, no brīža, kad fiziska persona iegādājas materiālo nesēju, tā to lietos privātām vajadzībām. Ja tas tā nebūtu, tad katru reizi, kad fiziska persona iegādātos materiālo nesēju, rastos neskaidrība par to, kāds būs šī nesēja lietojums, un līdz ar to arī neskaidrība par to, vai ir radies pienākums maksāt taisnīgu atlīdzību⁴⁷.

66. Tādēļ uzskatu, ka, ņemot vērā iepriekš izklāstīto *ratio*, uz otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu ir jāsniedz apstiprinoša atbilde. Tomēr, kā norādīts iepriekš 45. punktā, jebkurā gadījumā ir nepieciešams, lai prezumpcija par materiālā nesēja lietojumu privātām vajadzībām, gadījumā, kad to iegādājas fiziska persona, tiktu formulēta kā relatīva prezumpcija. Pašai fiziskajai personai vai subjektam, kam ir jāmaksā taisnīgā atlīdzība, lai eventuāli saņemtu *a priori* atbrīvojumu no taisnīgās atlīdzības samaksas vai lai saņemtu eventuālu atmaksu, ir jāspēj pierādīt, ka fiziskā persona ir iegādājusies materiālo nesēju nolūkos, kas *viennozīmīgi* nav kopiju izgatavošana privātām vajadzībām vai nesēja lietojums citām vajadzībām, par ko ir jāmaksā taisnīga atlīdzība. Šādā gadījumā valda vienprātība par to, ka taisnīgā atlīdzība nav jāmaksā.

E – Par trešo prejudiciālo jautājumu

1) Vispārēji apsvērumi un pieņemamība

67. Ar trešo prejudiciālo jautājumu Tiesai tiek lūgts atbildēt tad, ja atbilde uz pirmo jautājumu vai otrā jautājuma pirmo daļu ir apstiprinoša. Iesniedzējtiesa uzdod jautājumu, vai no Direktīvas 2001/29 5. panta vai citām Savienības tiesību normām izriet, ka kolektīvā pārvaldījuma organizācijas īstenojamās tiesības uz taisnīgu atlīdzību nepastāv, ja kolektīvā pārvaldījuma organizācijai likumā ir paredzēts pienākums pusi no peļņas izmaksāt nevis tiesību subjektiem, bet gan sociālajām un kultūras iestādēm.

68. Iesniedzējtiesa it īpaši vaicā, vai *VerwGesG* 13. pantā paredzētais pienākums, kas liek autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām radīt autortiesību īpašniekiem iestādes sociāliem un kultūras mērķiem un samaksāt tām pusi no summas, kas iegūta, iekasējot “atlīdzību par tukšajām kasetēm”, var padarīt Austrijas taisnīgās samaksas sistēmu nesaderīgu ar Direktīvā 2001/29 paredzēto taisnīgās atlīdzības jēdzienu. Šajā ziņā iesniedzējtiesai ir divkāršas šaubas. Pirmkārt, autoriem nākas samierināties ar to, ka par viņu darba lietojuma rezultātā nodarīto kaitējumu viņiem naudā izmaksā tikai pusi summas. Otrkārt, iesniedzējtiesa atsaucas uz eventuālu diskrimināciju starp austriešu un ārvalstu autoriem saistībā ar iespēju izmantot iepriekš minētās sociālās un kultūras iestādes.

69. Saistībā ar šo prejudiciālo jautājumu vispirms ir jāizvērtē daži aspekti attiecībā uz tā pieņemamību.

70. Pirmkārt, uzskatu, ka ir jānorāda Austrijas valdības izvirzītais iebildums, ka šis prejudiciālais jautājums esot nepieņemams, ciktāl pati iesniedzējtiesa atzīst, ka tas nekādi neietekmē atrisinājumu pamatlietā. Šai sakarā jāatzīmē, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ņemot vērā dalībvalstu tiesu uzdoto prejudiciālo jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju atbilstības pieņemumu, Tiesas

47 — Izņemot gadījumu, kas, man šķiet, praksē ir maz ticams, kad fiziska persona pirms pārdošanas sistemātiski deklarētu, kādā veidā tā ir paredzējusi lietot materiālo nesēju. *De lege ferenda* (raugoties nākotnē), nav izslēgts, ka varētu tikt paredzētas metodes, ar kurām fiziskai personai varētu tikt uzlikts pienākums sniegt šo deklarāciju, tā ka nebūs vajadzības izmantot šādu prezumpciju. Prezumpcijas izmantojums nākotnē, attīstoties un izvēršoties darbu tirdzniecības tehnoloģiskajām metodēm, turklāt varētu mazināties. Pie tam šie apsvērumi man šķiet izejam ārpus šīs lietas faktu un tiesību aktu konteksta un robežām.

atteikums spriest par tiem ir iespējams tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas ir nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem⁴⁸. No iesniedzējtiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu tomēr skaidri ir redzams, ka iesniedzējtiesa pēc attiecīgas Tiesas atbildes uz trešo prejudiciālo jautājumu neizslēdz iespēju pasludināt, ka valsts tiesiskais regulējums nav saderīgs ar Direktīvu 2001/29, kā rezultātā varētu tikt noraidīta pamatlieta celtā prasība. Līdz ar to ir acīmredzams, ka šī tiesa uzskata, ka jautājumam var būt izšķiroša nozīme tiesvedības atrisinājumā. Manā skatījumā no tā izriet, ka jautājums ir jāuzskata par pieņemamu.

71. Otrkārt, es tomēr uzskatu, ka trešais prejudiciālais jautājums būtu jāatzīst par nepieņemamu tiktāl, ciktāl tajā bez izšķirības veikta atsauce uz jebkādam "citām Savienības tiesību normām". Šajā sakarā Tiesa jau ir nospriedusi, ka jautājums, kas ir pārāk vispārīgs, nevar būt visai noderīgs prāvas atrisinājumā⁴⁹. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prejudiciālajā tiesvedībā ir nepieciešams, lai valsts tiesa, no vienas puses, precīzi paskaidrotu, kāpēc tai ir radušās šaubas par dažu Savienības tiesību normu interpretāciju un kāpēc tā uzskata, ka ir vajadzīgs prejudiciāls Tiesas nolēmums par šīm normām, un, no otras puses, sniegtu vismaz kādu minimālu skaidrojumu par to, kāpēc tā ir izvēlējusies Savienības tiesību normas, kuras tā lūdz interpretēt, un kāds ir sakars starp šīm normām un lietas faktiem piemērojamo valsts tiesisko regulējumu⁵⁰. No šīm prasībām izriet, ka vispārīga un nemotivēta atsaukšanās uz jebkādam "citām Savienības tiesību normām", kāda ir arī trešajā prejudiciālajā jautājumā, nevar tikt uzskatīta par pieņemamu. Šādu interpretāciju turklāt pamato arī ar jauno Tiesas Reglamentu ieviestais 94. panta c) punkts, saskaņā ar kuru lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jābūt ietvertam to iemeslu izklāstam, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saiknei, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem.

72. Līdz ar to manā skatījumā Tiesai jāspriež par šo jautājumu tikai saistībā ar Direktīvu 2001/29 atbilstoši norādei lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tiesai manā skatījumā nav jāspriež par dažādajiem lietas dalībnieku iesniegtajiem argumentiem, ciktāl valsts iesniedzējtiesa par tiem nav uzdevusi nevienu jautājumu pēc būtības⁵¹.

2) Par trešo prejudiciālo jautājumu pēc būtības

73. Attiecībā uz trešo prejudiciālo jautājumu pēc būtības, ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa faktiski Tiesai vaicā, vai eventuāla valsts tiesību normas neatbilstība Direktīvai 2001/29, šai valsts normai paredzot, ka puse no taisnīgās atlīdzības tiek nevis tieši izmaksāta autoriem, bet gan sociālām un kultūras iestādēm, kas darbojas viņu interesēs, var atlīdzības maksātāju atbrīvojot no pienākuma maksāt taisnīgu atlīdzību.

74. Šajā ziņā vispirms atzīmēšu, ka no Tiesas paustajiem principiem, kuri atgādināti iepriekš 27. un 28. punktā, izriet, ka taisnīgas atlīdzības jēdziens tiek definēts kā kompensācija autoram par kaitējumu, kas viņam nodarīts, bez atļaujas reproducējot aizsargātu darbu. Tiesa turklāt ir paziņojusi, ka no Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta formulējuma izriet, ka Savienības tiesībās ir paredzēts, ka no autora tiesībām uz taisnīgu atlīdzību nevar atteikties. Līdz ar to autoram *nepieciešami*

48 — No šajā jautājumā plaši pieejamās judikatūras skat. jaunāko, piemēram, 2012. gada 28. februāra spriedumu lietā C-41/11 *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne ASBL*, 35. punkts, un 2012. gada 29. marta spriedumu lietā C-599/10 *SAG ELV Slovensko u.c.*, 15. punkts un tajā minētā judikatūra.

49 — 1979. gada 28. marta spriedums lietā 222/78 *Beneventi (Recueil, 1163. lpp., 20. punkts)*.

50 — 2012. gada 3. maija rīkojums lietā C-185/12 *Ciampaglia*, 5. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2012. gada 27. novembra spriedums lietā C-370/12 *Pringle*, 84. punkts).

51 — 1990. gada 11. oktobra spriedums lietā C-196/89 *Nespoli un Crippa (Recueil, I-3647. lpp., 23. punkts)* un 1999. gada 16. septembra spriedums lietā C-435/97 *WWF u.c. (Recueil, I-5613. lpp., 29. punkts)* un tajā minētā judikatūra.

ir jāsaņem atlīdzības maksājums⁵². Tiesa ir arī apstiprinājusi, ka šajā tiesību normā paredzētais izņēmums ir interpretējams šauri, kas nozīmē, ka šāds izņēmums nevar būt plašāks, nekā ir skaidri paredzēts attiecīgajā tiesību normā, un līdz ar to nav plašāk attiecināms uz autora tiesībām uz atlīdzību⁵³. Turklāt saskaņā ar judikatūru dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, ka tiek faktiski iekasēta taisnīga atlīdzība, kura paredzēta, lai atlīdzinātu aizskarto tiesību īpašniekiem kaitējumu, kas nodarīts attiecīgās dalībvalsts teritorijā⁵⁴.

75. Manā skatījumā no šiem judikatūras principiem tād logiski izriet, ka tiesībām uz taisnīgu atlīdzību, no kurām nevar atteikties un kas ir nepieciešamas, ir jābūt efektīvām. Tāda valsts tiesību norma, kas ierobežo šo tiesību īstenošanu, atņemot atlīdzību – pat ja tas notiek tikai daļēji – tiesību turētājiem, līdz ar to, manuprāt, nav saderīga ar Savienības tiesībām⁵⁵.

76. Pēc šiem apsvērumiem jāpiebilst, ka es tomēr neatrodu nevienu elementu – nedz Savienības tiesiskajā regulējumā, nedz judikatūrā –, kas liktu man uzskatīt, ka dalībvalstīm jāuzliek par pienākumu izmaksāt autoriem visu taisnīgo atlīdzību naudā, vai arī kas liegtu dalībvalstīm paredzēt taisnīgās atlīdzības daļas sniegumu netiešas kompensācijas formā. Tas, ka valsts tiesību normā paredzēta autoriem šāda netiešas kompensācijas forma, man pats par sevi vēl neliekas runājam pretim taisnīgās atlīdzības jēdzienam. Tāpat uzskatu, ka taisnīgās atlīdzības jēdzienam kā tādām nav pretrunā iespēja paredzēt, ka daļa atlīdzības tiek kompensēta kolektīvā formā, visiem autoriem kopā⁵⁶.

77. Protams, sistēma, kas paredzētu visu taisnīgās atlīdzības apmēru nodrošināt kā netiešu vai kolektīvu kompensāciju, varētu izrādīties nesaderīga ar efektivitātes prasību, kas ir paša taisnīgās atlīdzības jēdziena pamatā. Līdz ar to rodas jautājums par to, ciktāl netiešas kompensācijas formas ir pieļaujamas, cenšoties garantēt taisnīgās atlīdzības efektivitāti.

78. Šajā ziņā es tomēr norādīšu, ka tas, kā taisnīgās atlīdzības maksājuma saņēmējas iestādes sadala šo atlīdzību tālāk, Savienības tiesībās īpaši nav reglamentēts, līdz ar to dalībvalstīm, to nosakot, ir zināma rīcības brīvība, ievērojot Savienības tiesībās noteiktos ierobežojumus. Līdz ar to Tiesas uzdevums nav dalībvalstu vietā noteikt šo formu un kārtību, jo Direktīvā 2001/29 šajā sakarā tām nav izvirzīti nekādi īpaši kritēriji⁵⁷, izņemot to, ka taisnīgajai atlīdzībai ir jābūt efektīvai.

79. Kas attiecas it īpaši uz iestādēm, kas ir izveidotas un tiek finansētas saskaņā ar šajā lietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu, uzskatu, ka sociālās nodrošināšanas pakalpojumi autoriem un viņu ģimenēm, bez šaubām, var būt netiešo un kolektīvu kompensāciju veidi, kas ir saderīgi ar taisnīgas atlīdzības jēdzienu un Direktīvas 2001/29 mērķiem⁵⁸. Manuprāt, līdzīgi apsvērumi ir spēkā arī attiecībā uz kultūras veicināšanas pasākumiem, kas līdztekus ieguldījumam kultūras aizsardzībā un attīstībā kopumā saskaņā ar LESD mērķiem⁵⁹ un pašu autortiesību aizsardzības mērķi⁶⁰, var dot tiešu labumu arī pašiem autoriem, konkrētākā vai abstraktākā formā veicinot viņu darbu izplatīšanu.

52 — Skat. spriedumu lietā *Luksan* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 100., 105. un 108. punkts). Izcēlums mans.

53 — Skat. spriedumu lietā *Luksan* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 101. punkts).

54 — Spriedums lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 34. un 36. punkts), kā arī spriedums lietā *Luksan* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 106. punkts). Šai ziņā konkrētāk skat. arī tālāk 87. punktu.

55 — Šajā ziņā skat. ģenerālvokātes Trstenjakas secinājumus, kas sniegti 2011. gada 6. septembrī lietā *Luksan* (minēta iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 168.–177. punkts).

56 — Attiecībā uz eventuālo iebildumu, ka šādā sistēmā nav iespējams pietiekami ņemt vērā saikni starp individuālam autoram nodarīto kaitējumu un atlīdzību, kas viņam pienākas, var sniegt atbildi, ka – atbilstoši Komisijas norādei – atlīdzības sistēma par privāto kopiju savā būtībā ir aptuvena, ciktāl, kā minēts iepriekš 65. punktā, praksē nav iespējams noteikt, kādu darbu attiecīgais lietotājs uz konkrētā materiālā nesēja ir reproducējis.

57 — Pēc analogijas skat. spriedumu lietā *VEWA* (minēts iepriekš 35. zemsvītras piezīmē, 35. punkts) saistībā ar kritērijiem, pēc kuriem nosaka autoriem pienākošos atlīdzību, kad darbus patapina publiskas iestādes Direktīvas 92/100 izpratnē (minēta iepriekš 32. zemsvītras piezīmē).

58 — Šajā ziņā daļrunīgs šķiet apstāklis, ka Direktīvas 2001/29 preambulas 11. apsvērumā ir minēts, ka stingras un efektīvas autortiesību aizsardzības sistēmas mērķis ir garantēt maksas darbu radītāju un izpildītāju neatkarību un cieņu.

59 — Skat. LESD 167. panta 1. punktu.

60 — Skat., piemēram, Direktīvas 2001/29 preambulas 9. un 11. apsvērumu, kā arī Direktīvas 2006/115 preambulas 3. apsvērumu un 6. pantu.

80. Saistībā ar iespējamo diskrimināciju starp Austrijas autoriem un ārvalstu autoriem, ciktāl runa ir par labumu no šādām iespējamām netiešas kompensācijas formām, valsts tiesai, manuprāt, ir jāpārbauda, vai šāda diskriminācija patiešām pastāv. Tomēr uzskatu, ka tad, ja piekļuve šādiem sociāliem pakalpojumiem tiek nodrošināta visiem autoriem bez atšķirības, kā austriešiem, tā ārvalstniekiem, un ja kultūras pakalpojumi ir efektīva netiešas kompensācijas forma, no kuras, pat ja ne vienmēr līdzvērtīgā pakāpē, gūst labumu ikviens bez atšķirības, kā austriešu, tā ārvalstu autori, tad tas nerada diskrimināciju, kas valsts tiesisko regulējumu var padarīt nesaderīgu ar Savienības tiesībām.

81. Visbeidzot, konkrēti atbildot uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, man vēl jāatzīmē, ka, ja tiktu pieļauts, ka jautājums par taisnīgās atlīdzības sadali var novest pie tā, ka maksātājs tiek atbrīvots no pienākuma to samaksāt, rezultāts būtu tāds, ka autori nesaņemtu nekādu kompensāciju par kaitējumu, kas tiem nodarīts, pārdodot, kā konkrētajā gadījumā, materiālos nesējus. Šāds rezultāts man pats par sevi liekas pretrunā Savienības tiesībām un līdz ar to ir nepieļaujams⁶¹.

82. Tādējādi, ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka situācijā, kad ir valsts tiesiskais regulējums, kurā ir noteikts, ka visi ieņēmumi no taisnīgās atlīdzības ir jāparedz autoriem tā, ka puse tiek sniegta tiešas kompensācijas formā un otra puse – netiešas kompensācijas formā, uz prejudiciālo jautājumu par to, vai parādnieks ir atbrīvots no taisnīgās atlīdzības samaksas pienākuma, ir atbildams tikai un vienīgi noraidoši. Tomēr valsts tiesai nāksies izvērtēt, vai un cik lielā apmērā valsts tiesību normas piemērošana pamatlietā faktiski nodrošina autoriem netiešas kompensācijas formas⁶².

F – Par ceturto prejudiciālo jautājumu

83. Ar ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu noteikt, vai Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts vai kāda cita Savienības tiesību norma liedz īstenot prasījuma tiesības uz taisnīgu atlīdzību, ja līdzvērtīga samaksa par materiālo nesēju pārdošanu jau ir samaksāta citā dalībvalstī.

84. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šī jautājuma pamatā ir *Amazon* grupas sabiedrību – atbildētāju pamatlietā – izvirzītais arguments, saskaņā ar kuru tās jau Vācijā kā taisnīgu atlīdzību esot samaksājušas summu par materiālo nesēju daļu, kas ir pārdota Austrijā. Šīs sabiedrības līdz ar to apgalvo, ka, tā kā šāds otrreizējs taisnīgās atlīdzības maksājums ir pretlikumīgs, tām Austrijā tas neesot jāmaksā⁶³.

85. Šajā ziņā vispirms ir jāatzīmē, ka, izmantojot apsvērumus, ko sniedzu iepriekš 71. un 72. punktā, arī ceturtais prejudiciālais jautājums manā skatījumā ir uzskatāms par daļēji nepieņemamu, ciktāl tajā veikta atsauce uz “kādu citu Savienības tiesību normu”. Tātad arī attiecībā uz šo jautājumu Tiesa varēs spriest tikai un vienīgi par iesniedzējtiesas rīkojumā norādītajiem aspektiem un tai nebūs jāvērtē dažādie pušu izvirzītie argumenti, par kuriem iesniedzējtiesa neko nav jautājusi.

86. Pēc būtības uzskatu, ka principā dubults taisnīgās atlīdzības maksājums par vienu un to pašu materiālo nesēju nav pieļaujams. No iepriekš 27. un 28. punktā norādītās judikatūras, kas vairākas reizes minēta šajos secinājumos, izriet, ka taisnīgā atlīdzība atbilst kompensācijai par kaitējumu, kas autoram nodarīts, bez atļaujas reproducējot viņa darbu. Šķiet loģiski, ka no šāda taisnīgās atlīdzības jēdziena uzstādījuma izriet, ka principā atlīdzība jāsniedz tikai vienu reizi, atsaucoties uz katra

61 — Nepieciešamība šajā lietā garantēt efektīvu taisnīgās atlīdzības iekasēšanu skaidri izriet no Tiesas judikatūras (skat. spriedumu lietā *Stichting de Thuiskopie*, minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 39. punkts).

62 — Gadījumā, ja iesniedzējtiesa patiešām konstatētu, ka daļa no līdzekļiem, kas iegūti, iekasējot taisnīgo atlīdzību, netiek izlietota kā netieša kompensācija autoriem, uzskatu, ka nav izslēgts, ka šī tiesa varētu attiecīgi eventuāli samazināt prasītājas prasījumus.

63 — Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka pastāv domstarpības par to, vai par šādiem materiāliem nesējiem, kas vēlāk tiek pārdoti Austrijā, Vācijā jau ir vai nav samaksāta taisnīga atlīdzība. Pirmās instances tiesa nav spējusi konstatēt, vai šādi maksājumi ir veikti, un otrās instances tiesa šo jautājumu ir atstājusi atklātu, uzskatot to par nebūtisku lietas iztiesāšanai.

materiālā nesēja lietojumu reproducēšanai, par ko pienākas taisnīgās atlīdzības maksājums. Nav nekāda iemesla, kas pamatotu divkāršu taisnīgās atlīdzības samaksu. Manā skatījumā līdz ar to nav pieņemama Polijas valdības izvirzītā tēze, ka, tā kā taisnīgās atlīdzības joma nav saskaņota, dalībvalstīm atvēlētā rīcības brīvība neliedzot otro reizi iekasēt taisnīgās atlīdzības maksājumu par to pašu materiālo nesēju⁶⁴.

87. Tomēr pēc šiem apsvērumiem nevaru neatzīmēt, kā to turklāt ir darījusi arī iesniedzējtiesa, ka Tiesa ir atzinusi, ka dalībvalstij ir noteikts pienākums sasniegt konkrētu rezultātu tādā ziņā, ka šai valstij, kurā ir nodarīts kaitējums, ir jānodrošina, ka tiek iekasēta taisnīga atlīdzība, kura paredzēta, lai atlīdzinātu autoriem viņu darba lietošanas rezultātā radīto kaitējumu. Tiesa ir noteikusi, ka, ja dalībvalsts savās valsts tiesībās ir ieviesusi privātās kopēšanas izņēmumu un ja galalietotāji, kas privāti veic aizsargāta darba reproducēšanu, dzīvo tās teritorijā, tad šai dalībvalstij atbilstoši tās teritoriālajai kompetencei ir jānodrošina, ka faktiski tiek iekasēta taisnīga atlīdzība, atlīdzinot kaitējumu, kurš autoriem nodarīts minētās valsts teritorijā⁶⁵.

88. Tiesa turklāt ir noteikusi, ka, no vienas puses, ir iespējams prezumēt, ka atlīdzināmais kaitējums ir radies tās dalībvalsts teritorijā, kurā dzīvo galalietotāji, kas izgatavo darba reprodukciju, līdz ar to nodarot kaitējumu⁶⁶, un, no otras puses, viens pats apstāklis, ka profesionālais reproducēšanas datu nesēju pārdevējs atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā dalībvalstī, kurā dzīvo pircēji, neietekmē šo dalībvalstu pienākumu sasniegt konkrētu rezultātu⁶⁷.

89. Tātad šīs lietas faktu situācijā nav šaubu, ka, tā kā materiālos nesējus ir iegādājušies galalietotāji Austrijā, ar taisnīgu atlīdzību atlīdzināmais kaitējums ir radies šajā dalībvalstī. Līdz ar to, piemērojot iepriekš minēto judikatūru, paliek spēkā Austrijas iestāžu pienākums garantēt efektīvu taisnīgās atlīdzības iekasēšanu, lai atlīdzinātu autoriem kaitējumu, kas tiem nodarīts Austrijā. Manuprāt, šādā situācijā taisnīgās atlīdzības maksātājs līdz ar to nevar apgalvot, ka tas var atbrīvoties no pienākuma maksāt atlīdzību Austrijā, aizbildinoties ar to, ka ir jau to samaksājis citā dalībvalstī, kurā nav radies kaitējums autoram, kas pamatotu šīs atlīdzības samaksu. Gadījumā, ja kāda summa šādā sakarā patiešām ir samaksāta citā dalībvalstī, maksātāja ziņā ir to atgūt no attiecīgās dalībvalsts, izmantojot tās tiesību sistēmā pieejamos juridiskos instrumentus.

90. *Amazon* grupas sabiedrības apgalvo, ka tās Vācijā nevarot celt nekādus prasījumus par jau samaksātās taisnīgās atlīdzības atgūšanu attiecībā uz vēlāk Austrijā pārdotajiem materiālajiem nesējiem. Tomēr dalībvalstij, kurā ir samaksāts nepamatots maksājums, tiem, kuriem nav jāmaksā taisnīgā atlīdzība, ir jāgarantē pietiekama iespēja panākt nepamatoti samaksātās taisnīgās atlīdzības atmaksu, paredzot iespēju vērsties ar attiecīgu prasību valsts tiesu instancēs.

91. Protams, ja šīs lietas faktu situācijā patiešām tiktu konstatēts divkāršs taisnīgās atlīdzības maksājums, tas manā ieskatā būtu vērtējams kā kritizējamas sekas, ko rada nepietiekama dalībvalstu tiesību aktu koordinācija sakarā ar saskaņošanas trūkumu taisnīgās atlīdzības sistēmas ietvaros. Savienības likumdevēja uzdevums tad būs iejaukties un padziļināt valsts tiesību aktu saskaņošanas pakāpi, lai nepieļautu iespēju, ka šādas situācijas varētu atkārtoties nākotnē⁶⁸.

64 — Šis arguments, man šķiet, ilustrē, ka, nepastāvot taisnīgās atlīdzības sistēmas saskaņošanai, dalībvalstu līmenī iespējams izvēlēties dažādas savstarpēji nesaderīgas pieejas.

65 — Spriedumi lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 34. un 36. punkts), kā arī lietā *Luksan* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 106. punkts). Šāds apgalvojums manā skatījumā nav atkarīgs no tā, vai attiecīgajā lietā taisnīgā atlīdzība ir tikusi samaksāta. Nebūtisks līdz ar to ir *Amazon* grupas sabiedrību izvirzītais arguments, ka šī judikatūra uz lietu neattiecoties, ciktāl šī taisnīgā atlīdzība jau ir nomaksāta citā dalībvalstī.

66 — Spriedums lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 35. punkts).

67 — Spriedums lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 41. punkts).

68 — Šādā perspektīvā, ņemot vērā vēlāko Tiesas spriedumu, manuprāt, jāsaprot ģenerālvokāta Jēskinena [*Jääskinen*] apgalvojumi viņa secinājumos, kas sniegti 2011. gada 10. martā lietā *Stichting de Thuiskopie* (minēta iepriekš 7. zemsvītras piezīmē, 55. punkts).

V – Secinājumi

92. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Oberster Gerichtshof* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Taisnīga atlīdzība Direktīvas 2001/29 izpratnē pastāv, ja:
 - a) tiesību subjektiem Direktīvas 2001/29 2. panta izpratnē ir tiesības, kuras var īstenot tikai kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kas pārstāv dažādus tiesību turētājus, prasīt pienācīgu samaksu no pilnīgi jebkurām personām, kas vietējā tirgū veic minēto tiesību subjektu darbu reproducēšanai piemērotu materiālo nesēju pirmo pārdošanu komerciālos nolūkos, un
 - b) valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta, no vienas puses, iespēja iepriekšējam (*a priori*) subjektu – fizisku personu vai juridisku personu – atbrīvojumam no taisnīgās atlīdzības, ja attiecībā uz šiem subjektiem uz objektīvu – pat tikai indikatīvu – elementu pamata var tikt racionāli uzskatīts, ka viņi iegādājas materiālos nesējus nolūkos, kas viennozīmīgi atšķiras no mērķiem, par kuriem ir jāmaksā taisnīgā atlīdzība, un, no otras puses, tajā ir paredzēta vispārēja iespēja pēc tam saņemt šādas taisnīgas atlīdzības atmaksu visos gadījumos, kad ir pierādīts, ka materiālā nesēja izmantojums nav tāds, kas varētu nodarīt darba autoram kaitējumu;
- 2) Ņemot vērā piedāvāto atbildi uz pirmo jautājumu, uzskatu, ka nav jāatbild uz otro prejudiciālo jautājumu. Ja Tiesa tomēr uzskatītu par vajadzīgu uz to atbildēt, ierosinu atbildēt šādi:
 - 2.1) “taisnīga atlīdzība” Direktīvas 2001/29 izpratnē pastāv, ja tiesības uz taisnīgu atlīdzību ir tikai saistībā ar materiālo nesēju pārdošanu fiziskām personām, kuras tos izmanto reproducēšanai privātām vajadzībām, un
 - 2.2) ja materiālie nesēji tiek pārdoti fiziskām personām, ir jāpieņem, ka tās tos izmantos reproducēšanai privātām vajadzībām, kamēr šī prezumpcija nav atspēkota. Lai eventuāli saņemtu *a priori* atbrīvojumu no taisnīgās atlīdzības samaksas vai lai saņemtu eventuālu atmaksu, ir jāspēj pierādīt, ka fiziskā persona ir iegādājusies materiālo nesēju nolūkos, kas viennozīmīgi nav kopiju izgatavošana privātām vajadzībām vai nesēja lietojums citām vajadzībām, par ko ir jāmaksā taisnīga atlīdzība;
- 3) No Direktīvas 2001/29 neizriet tiesību uz taisnīgu atlīdzību neesamība gadījumā, kad ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts, ka visi ieņēmumi no taisnīgās atlīdzības ir jāparedz autoriem tā, ka puse tiek sniegta tiešas kompensācijas formā un otra puse – netiešas kompensācijas formā. Tomēr valsts tiesai ir jāizvērtē, vai un cik lielā apmērā valsts tiesību normas piemērošana konkrēti nodrošina netiešas un nediskriminējošas kompensācijas formas dažādām autoru kategorijām;
- 4) Ja atlīdzināmais kaitējums ir radies kādas dalībvalsts teritorijā, Direktīvas 2001/29 noteikumi neliedz īstenot tiesības uz taisnīgu atlīdzību šajā dalībvalstī, ja par materiālo nesēju laišanu tirdzniecībā līdzvērtīga atlīdzība jau ir samaksāta citā dalībvalstī. Tomēr dalībvalstij, kurā ir samaksāts nepamatots maksājums, tiem, kuriem nav jāmaksā taisnīgā atlīdzība, ir jāgarantē pietiekama iespēja panākt nepamatoti samaksātās taisnīgās atlīdzības atmaksu, paredzot iespēju vērsties ar attiecīgu prasību valsts tiesu instancēs.